

درس آموزش زبان فارسی 1

جلسه: 17

رشته آموزش ابتدایی

ورودی: 1398

مدرس: لیلا آزاد

راهکارهایی برای معلمان در مناطق دوزبانه:

راهکارهای آموزشی ویژه ی پیش دبستانی و ماه اول کلاس اول دبستان :

در روستاها به علت کم بودن کلاس های پیش دبستانی ،همکاران راه حل ها را در طول سال و همراه با سایر روش ها به کار ببرند.

به معلمان این مناطق خصوصا آموزگاران پایه ی اول ابتدایی توصیه می کنیم راهبردهای زیر را مورد توجه قرار دهند:

- راهبرد نمایش عملی

موضوع آموزشی : ضمائر من ، تو ، او ، شما ، آن ها ، این ، آن افعال داشتن ، ایستادن ، نشستن ، بودن ، گوش دادن ، حرف زدن ، برداشتن، گذاشتن ، دادن ، گرفتن ، واژه های کتاب صندلی ، معلم ، شاگرد ، روی ، زیر ، کنار ، میز ، حالا، از

شیوه ی کار :

1- با اشاره به صندلی پرسید : این چیست ؟

این صندلی است.

با همه ی دانش آموزان این سؤال و جواب را تکرار کنید .

2- با ایستادن کنار صندلی و نشستن روی صندلی، کلمات من، ایستادن، نشستن، کنار و روی را آموزش دهید.

3- با اشاره به کتاب و میز مانند تمرین (1) اسم آن ها را به بچه ها بیاموزید. سپس کتاب را از روی میز بردارید و بگویید : « کتاب روی میز است. حالا من کتاب را از روی میز برمی دارم. آیا حالا کتاب روی میز است؟» با اشاره به کتابی که در دست دارید بگویید : « من کتاب دارم». سپس آن را روی میز بگذارید و بگویید : « من کتاب ندارم . آن را روی میز گذاشتم.»

4- کتاب را به یکی از دانش آموزان بدهید: « من به تو کتاب دادم.» تو کتاب را از من گرفتی. حالا تو کتاب داری. من کتاب ندارم .

این تمرین را با همه ی بچه ها انجام دهید. با ابتکار خود جملات خبری، پرسشی و حتی جملات امری هم می توانید بسازید. مثال : کتاب را به حسن بده. کتاب را به من بده.

5- بچه ها من فارسی حرف می زنم. شما به من گوش می دهید. در این کلاس با هم فارسی حرف بزنیم. من چه کار می کنم؟
بله ، من فارسی حرف می زنم .

- راهبرد نگاه کن و بگو

موضوع آموزشی : واژه هایی که قابلیت به تصویر کشیدن دارند. با نشان دادن تصاویر میوه ها، رنگ ها، ابزارها و وسایل و هر عنصری که کلمات آن ها در زبان محلی و زبان فارسی متفاوت هستند. با شیوه ی نگاه کن و بگو تلفظ صحیح واژه های زبان فارسی را آموزش دهید.

مثال(1) : آموزش واژه های سیب = آما، آب = سو، اسب = ات و خروس = خروز در مناطق دو زبانه ترکی آذری

با نشان دادن تصاویر سیب، آب ، اسب و خروس و با شیوه ی نگاه کن و بگو این کلمات را آموزش دهید.
- من به این عکس نگاه می کنم. شما هم به این عکس نگاه کنید. این یک سیب است.

بگویید(خطاب به تک تک دانش آموزان) : سیب. این یک سیب است.

با هم بگویید (خطاب به همه ی دانش آموزان) : سیب. این یک سیب است.

مثال(2) : چند تصویر را که موارد آن ها یک به یک با هم مرتبط باشند به بچه ها نشان دهید.

بعد از آن ها بخواهید خوب به تصاویر نگاه کنند و سپس تصاویر مرتبط با هم را تشخیص دهند. برای نمونه تصاویر جوراب، شانه، عینک، مسواک، موی سر، پا ، دست، دستکش ، ناخن، ناخن گیر، چشم و دندان را نشان دهید. آن ها باید ارتباط جوراب - پا، شانه - موی سر، عینک - چشم ، مسواک - دندان ، دست - دستکش و ناخن - ناخن گیر را تشخیص دهند.

راهکار های آموزشی پایه اول

در آغاز سال تحصیلی این نکته را به مادران و همچنین به تمامی دانش آموزان مرتب گوشزد نمایم که برای باسواد شدن باید هم گوش و هم چشممان همزمان با هم با سواد بشوند و موقع نوشتن ترکیبها میگویم 1-چند بار بلند بخوانند 2-همزمان خوب و بادقت ببینند گوششان هر دو صدای ترکیب را شنید 3-بادقت به نشانه ها نگاه کنند. بعضی وقتها می گویم چشمشان را ببندند 1- فقط گوش کنند 2- بعد ببینند و گوش کنند 3 بعد ببینند بخوانند و به صدای خود گوش کنند.

باچه ها باید با زبان خودشان حرف زد . به شاگردان بفهمانیم اگر صدا را نشناختی و نوشتی و نقاشی کردی این فایده ای در یادگیری ندارد. پس بشناسش -بلند بخوان- به صدایش هم گوش کن املا هم در منزل از وایت برد و ماژیکهای متنوع استفاده کنید.

از فرزندان بخواهید او به شما دیکته بگوید یا سر یک بطری نوشابه را سوراخ کنید واز او بخواهید روی زمین با آب دیکته بنویسد یا با آبرنگ ، پاستل پشت پوسترهایی بی استفاده کلمه بنویسد.

نکته دیگر این که یکی از خوبی های دانش آموز رو روزانه به او بگویید تا خودش به دیدن خوبی هایش عادت کند . پس از آن بخواهید دید که کودکان از این رو به آن رو خواهد شد و همیشه به دنبال زیبایی های وجودش خواهد گشت و شما آینه ی زیبایی او خواهید بود . فقط یک روز دغدغه خود را کنار بگذارید و از یکی از نکات مثبتش تعریف کنید برق انگیزه را در چشمانش خواهید دید.

ایجاد انگیزه

از مهمترین اصول به شمار می رود. چرا که، برای کاشت دانه باید ابتدا زمین رو آماده کرد. برای پذیرفتن مطالب جدید هم باید زمینه و انگیزه هایی را در فراگیران ایجاد نمود که می تواند این کار به شکل های مختلفی صورت پذیرد مانند: آوردن يك وسیله به کلاس، استفاده از عکس و پوستر، طرح يك سؤال و ...

تهیه دفتر خلاقیت

نحوه ی تهیه این دفتر به این صورت هستش که در جلسه دیدار با اولیا، از اولیای دانش آموزان می خواهیم که يك دفتر 80 برگ برای دفتر خلاقیت انتخاب کنند و ان رو به صورت زیر آماده کنند:

هر نشانه ای را که تدریس می شود، از کاغذ رنگی برش می زنند و به دفتر خلاقیت می چسبانند. يك صفحه بعد تکه هایی از روزنامه ها رو می برند، برای اینکه دانش آموز راحت تر بخواند، بهتراست که بریده روزنامه از قسمت تیترو روزنامه باشد. در ادامه باید دانش آموز دور نشانه ای که تدریس شده يك خط بسته بکشد.

تهیه کاردستی

می توانیم برای برخی از حروف بگویم تا دانش آموزان کاردستی درست کنند. مثلاً برای تدریس درس "س،س" يك "سبد" با مقوا و چیزهای دیگه درست کنند. این کار علاوه بر ایجاد انگیزه در تدریس درس جدید، به بهبود حیطه‌ی مهارتی دانش آموزان نیز كمك می كنه. البته توصیه می كنم که برای همه حروف از این روش استفاده نکنید، چون ممکن است بعضی از والدین شاکی بشوند!

تهیه متن توسط معلم

در این روش معلم باید یک متن رو آماده کند و از دانش آموزان بخواهد که دور حروف مشخص شده را خط بکشند. البته این کار را می شود در جلسه دیدار با اولیا هم پخش کرد، تا دانش آموزان در خانه آن را حل کنند.. در زیر يك نمونه متن آوردم:

با سلام خدمت شما اولیای محترم؛

از دانش آموزتان بخواهید تا دور نشانه های "س ، س" ، "د" و "ت" ، "ت" خط بکشد.

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ کس نبود. غروب يك روز سرد و پاییزی بود. علی کوچولو حوصله اش سر رفت. دیگر نمی دانست چه بازی کند. مادرش گفت: «گل پسر، قند عسل برويك نقاشی زیبا بکش.»

علی خوشحال شد، دفتر نقاشی، مداد سیاه و مدادهای رنگی خود را در سبد کوچکش گذاشت، پشت پنجره رفت و همان جا نشست.

باد هوهو می کرد و لا به لای شاخ و برگ درخت ها می پیچید. در این موقع يك برگ خشکیده همراه با باد پایین آمد و روی دفتر سفید علی کوچولو افتاد. علی وقتی آن را دید فهمید که در مورد چه چیزی نقاشی بکشد. با مداد سیاه شکل برگ را توی دفترش کشید و بعد آن را با مداد زرد رنگ زد.

نقاشی علی خیلی قشنگ شد. علی آن را برداشت و با خوشحالی به اتاق برگشت تا به مادرش نشان دهد.

تهیه شکل مناسب برای هر نشانه

برای معنی دار کردن حروف و نشانه ها می توانیم به دانش آموزان بگوییم، تا يك شكل مرتبط با نشانه نقاشی کنند. به عنوان مثال در تدریس نشانه "ن،ن" می توانیم بگیم که انواع نان ها A4 جدید در يك برگه رو (سنگك، تفتان، باگت، بربری، لواش و ...) در يك برگه بکشند. هر جلسه هم 3 - 2 تا از بهترین کارها را می گیریم و دربرد کلاس نصب می کنیم.

تهیه جدول ترکیب حروف

تهیه جدول نشانه های خوانده شده

برای اجرای این روش ابتدا باید جدولی تهیه کنید و در خانه های آن نشانه ها را قرار بدهید. به این صورت که، برخی از حروف تدریس شده و برخی از حروفی که هنوز تدریس نشده است را در جدول قرار میدهیم. در ادامه از دانش آموزان می خواهیم که خانه ی نشانه های خوانده شده را رنگ بزنند.

دفتر جمله سازی

شاید به عقیده برخی از معلمان، دانش آموزان کلاس اول ابتدایی نیازی به دفتر جمله نویسی نداشته باشند. اما به نظر این حقیر با دانش آموز هر نوع برخوردی کنید، بازخوردی از همان جنس خواهید گرفت. در ساده ترین حالت می توان، بعد از تدریس چند نشانه کلماتی را به دانش آموز داد، تا با آن جمله بسازند (که حتی خود این روش در حیطه نوشتن فعال به شمار می آید).

می توان جمله ای ساده را به صورت به هم ریخته به دانش آموزان داد تا آن را مرتب کنند.

می توان کلمه ای داد تا دانش آموزان هم خانواده های آن را بنویسند. به عنوان نمونه؛ برای کلمه دارد می توان دارم، داری، دارند و ... را نوشت. (البته در این بخش باید به سادگی سوالات نیز توجه شود، تا دانش آموزان دچار سر در گمی نشوند).

استفاده از بازی

از راه بازی و مسابقه و هر چیز دیگر که مورد علاقه دانش آموز است به او کلمات را آموزش دهیم . مانند مسابقه بین و بگو و... (ابتدا شکل نوشتاری چند کلمه رو به او نشان می دهیم و سپس از او می خواهیم با یاد آوری برای ما بنویسد و امتیاز بگیرد و...).

“ نکات پایانی ”

1- از تلفیق دروس کمک بگیرید مثلا تدریس خود را با یک نقاشی یا کاردستی مرتبط با درس شروع کنید ،
شعر بخوانید و ...

2- از روش های فعال و مشارکتی کمک بگیرید . خود دانش آموزان نشانه ها را شناسایی کنند یا ترکیب
کنند کلمه بسازند و ...

3- املاها را حداقل تا آخر آبان به شیوه ی گروهی و همراه با بازی انجام دهید.

4- هرروز زمانی را به تند خوانی از روی فلش کارت ها اختصاص دهید همه ی بچه ها حروف را یاد
میگیرند فقط سرعت یادگیری ها متفاوت است واز آنجایی که ما میخواهیم دانش آموزی که سرعتش کم
است با کسی که سرعتش زیاد است در یک زمان یاد بگیرند مثلا اگر دانش آموزی برای یادگیری نشانه ای
10 دقیقه وقت نیاز داشته باشد شاید دانش آموز دیگری به 1 ساعت زمان برای یاد گیری نیاز دارد
و ما ناخود آگاه از برچسب دیر آموز استفاده میکنیم واین احساس را تا پایان عمر به دانش آموز منتقل
میکنیم.